

کتابیات

نام کتاب	مصنف / مولف / مرتب	مطبع و سن اشاعت
۱ آثار ابوالکلام (ایک نفسیاتی مطالعہ)	قاضی محمد عبدالغفار	کوہ نور پریس - دہلی - ۱۹۳۹ء
۲ آدمی رات کی آزادی	اردو تلخیص و ترجمہ - سعید سہروردی	جے۔ کے۔ آفسیٹ پریس - سری نگر -
۳ آزادی کی کہانی (انگریزوں اور اخباروں کی زبانی)	غلام حیدر	نیو ڈیم آرٹ پرنٹرس - نئی دہلی - ۱۹۸۷ء
۴ آزادی کی کہانی خود آزاد کی زبانی (بہ روایت عبدالرزاق ملیح آبادی)	عبدالرزاق ملیح آبادی	مطبوعات چٹان، لاہور - ۱۹۶۰ء
۵ آئینہ ابوالکلام آزاد	عتیق صدیقی	انجمن ترقی اردو (ہند) دہلی - لبرٹی آرٹ پریس - مکتبہ جامعہ لمینڈ، دہلی - ۱۹۷۶ء
۶ ابوالکلام آزاد	گورنمنٹ آف انڈیا	منسٹری آف انماریشن، پبلکشنز ڈویژن - ۱۹۵۸ء
۷ ابوالکلام آزاد (احوال و آثار)	مسعود الحسن عثمانی	نامی پریس، مولانا آزاد میو ریل اکیڈمی، لکھنؤ - ۱۹۷۷ء
۸ ابوالکلام آزاد (سوانح حیات)	عرش ملیانی	پبلکشنز ڈویژن، وزارت اطلاعات و نشریات - حکومت ہند، اسکاٹی لارک پرنٹرز، دہلی - ۱۹۷۴ء

نام کتاب	مصنف / مولف / مرتب	مطبع و سن اشاعت
۹ اردو ادب کی تنقیدی تاریخ	سید احتشام حسین	ترقی اردو بیورو، لاہوتی پرنٹرس، دہلی۔ ۱۹۸۳ء
۱۰ اردو کی ترقی میں مولانا آزاد کا حصہ	ڈاکٹر ابوسلمان شاہجہاں پوری	انجمن ترقی اردو ہند، ثمر آفسیٹ پرنٹرز، دہلی۔ ۱۹۸۸ء
۱۱ افکار آزاد	محمد عثمان فاروقی	انڈین پرنٹنگ پریس، مکتبہ آزاد، لاہور۔ ۱۹۳۵ء
۱۲ المیرونی اور جغرافیہ عالم	مولانا ابوالکلام آزاد تقدیم و تحشیہ - ضیاء الحسن فاروقی اور مسیح الحسن	ڈاکٹر حسین انسٹی ٹیوٹ آف اسلامک اسٹڈیز، جامعہ ملیہ اسلامیہ، دہلی۔ ۱۹۸۰ء
۱۳ الہلال کے تبصرے	پروفیسر محمود الہی	میرس آفسیٹ پریس، گورکھپور، اتر پردیش اکادمی، لکھنؤ۔ ۱۹۸۸ء
۱۴ انتخاب الہلال (مولانا ابوالکلام آزاد)	حمید اسلم	نقوش پریس، لاہور۔ ۱۹۶۱ء
۱۵ انتخاب تذکرہ (مولانا ابوالکلام آزاد)	پروفیسر محمود الہی	اتر پردیش اردو اکادمی۔ لکھنؤ۔ ۱۹۸۸ء
۱۶ انتخاب خطبات جمیعیہ علماء ہند	ڈاکٹر شجاعت علی سندیلوی	اتر پردیش اردو اکادمی، لکھنؤ۔ ۱۹۸۸ء
۱۷ انتخاب غبارِ خاطر (ابوالکلام آزاد)	پروفیسر محمود الہی اور مجلس مشاورت	دوسرا ایڈیشن، اتر پردیش اردو اکادمی، لکھنؤ۔ ۱۹۹۵ء
۱۸ بنیادی قومی تعلیم کا نصاب	ڈاکٹر ذاکر حسین رپورٹ اور مفصل نصاب تعلیم	مکتبہ جامعہ، دہلی، لاہور، لکھنؤ۔
۱۹ تاریخ تعلیم ہند	سید نور اللہ اور جے۔ پی نانک۔ مترجم۔ مسعود الحق	نیشنل بک ٹرسٹ انڈیا۔ مکتبہ جامعہ لمیٹیڈ، نئی دہلی۔ ۱۹۷۹ء

نام کتاب	مصنف / مولف / مرتب	مطبع و سن اشاعت
۲۰ تحریک آزادی (مولانا ابوالکلام آزاد)	ناشر - انور عارف	پاکستان پرنٹنگ ورکس، لاہور، مالک مکتبہ ماحول - کراچی - ۱۹۵۸ء
۲۱ تذکرہ (ابوالکلام آزاد)	مالک رام	ساتھیہ اکادمی، سپر پرنٹرس، دہلی - ۱۹۹۰ء
۲۲ ترجمان القرآن (جلد اول)	مولانا ابوالکلام آزاد	ساتھیہ اکادمی، دہلی - ۱۹۶۳ء مطبع، دائرۃ المعارف العثمانیہ، حیدر آباد، آندھرا پردیس -
۲۳ ترجمان القرآن (جلد دوم)	مولانا ابوالکلام آزاد	ساتھیہ اکادمی، رابندر بھون، نئی دہلی مطبع - دائرۃ المعارف العثمانیہ، حیدر آباد، آندھرا پردیس - ۱۹۶۶ء
۲۴ ترجمان القرآن (جلد سوم)	مولانا ابوالکلام آزاد	ساتھیہ اکادمی، دہلی - مطبع - دائرۃ المعارف العثمانیہ، حیدر آباد، آندھرا پردیس - ۱۹۶۸ء
۲۵ ترجمان القرآن (جلد چہارم)	مولانا ابوالکلام آزاد	ساتھیہ اکادمی، دہلی - مطبع - دائرۃ المعارف العثمانیہ حیدر آباد، آندھرا پردیس - ۱۹۷۰ء
۲۶ ترجمان القرآن کا تحقیقی مطالعہ	مولانا اخلاق حسین قاسمی	مولانا آزاد اکیڈمی - شاہجہاں آباد پرنٹ فیس - دہلی - ۱۹۹۳ء
۲۷ تصریحات آزاد	مولانا ابوالکلام آزاد	مکتبہ شعر و ادب، لاہور - پریم پرنٹنگ پریس، جموں -
۲۸ تعلیم کی تشکیل نو	ادارہ مطبوعات طلبہ	دارہ مطبوعات طلبہ، کراچی - ۱۹۶۶ء

نام کتاب	مصنف / مولف / مرتب	مطبع و سن اشاعت
۲۹ تعلیمی افکار و مسائل	عبداللہ ولی بخش قادری	مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، لبرٹی آرٹ پریس، دہلی۔ ۱۹۸۰ء
۳۰ تعلیمی مفکرین اور ان کے تجربات اور ہندوستان میں تعلیمی سرگرمیاں (روس سے ڈاکٹر ذاکر حسین تک)	الحاج عبدالاحد شاہ	جموں کشمیر، سری نگر۔ ۱۹۵۲ء
۳۱ تلاش آزاد (حیات، شخصیت، خدمات، چند جھلکیاں)	عبدالقوی دستوی	مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، لبرٹی آرٹ پریس، دہلی۔ ۱۹۹۰ء
۳۲ تنقید و توجیہ	ڈاکٹر حنیف کیفی	نرالی دنیا پبلشرز، بے۔ کے۔ آفسیٹ پرنٹرز، دہلی۔ ۱۹۹۷ء
۳۳ تنقیدی زاویے	عبدالمغنی	آصف پبلشرز، ثمر آفسیٹ پرنٹرز، دہلی۔ ۱۹۹۳ء
۳۴ جامع الشواہد (فی دخول غیر المسلم فی المساجد)	مولانا ابوالکلام آزاد	اعلیٰ پرنٹنگ پریس، دہلی۔
۳۵ جنگ آزادی کے مسلم مجاہدین	ضامن علی خان	مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، بھارت آفسیٹ۔ دہلی۔ ۱۹۹۱ء
۳۶ حواشی ابوالکلام آزاد	سید مسیح الحسن	اردو اکادمی، دہلی۔ سیما آفسیٹ پریس، ۱۹۸۸ء
۳۷ خطبات آزاد (ابوالکلام آزاد)	مالک رام	سابتہ اکادمی، دہلی۔ سپر پرنٹرز۔ ۱۹۹۰ء
۳۸ خطبات آزادی (حصہ اول)	عبدالجبار خان	اتر پردیس اردو اکادمی، لکھنؤ۔ میسرس وینٹا آفسیٹ پرنٹرز۔ دہلی۔ ۱۹۸۲ء

نام کتاب	مصنف / مولف / مرتب	مطبع و سن اشاعت
۳۹ خطوط ابوالکلام آزاد (جلد اول)	مالک رام	ساتھیہ اکادمی، دہلی۔ کمار آفسیٹ پرنٹس۔ ۱۹۹۱ء
۴۰ داستان تاریخ اردو	حامد حسن قادری	عزیزی پریس، آگرہ۔ ناشر۔ لکشمی نرائن اگروال، تاجر کتب آگرہ۔ ۱۹۵۷ء
۴۱ دوسرا سال	یو۔ پی۔ گورنر	پبلکشن بیورو، لکھنؤ۔ ۱۹۴۹ء
۴۲ ذکر آزاد (مولانا آزاد کی رفاقت کے اڑتیس سال)	عبدالرزاق بلخ آبادی	پبلشر۔ دفتر آزاد ہند۔ کلکتہ۔ ۱۹۶۰ء
۴۳ غبار خاطر (مولانا ابوالکلام آزاد)	مالک رام	ساتھیہ اکادمی، رویندر بھون، دہلی۔ ۱۹۹۴ء
۴۴ قول فیصل (ابوالکلام آزاد)	اعتقاد حسین صدیقی	اعتقاد پبلشنگ ہاؤس، سوئی والان، دہلی۔ ۱۹۸۷ء
۴۵ قومی یکجہتی اور سیکولرازم (ڈاکٹر تارا چند)	مترجم۔ شمیم حنفی	انجمن ترقی اردو، دہلی۔ کوہ نور پرنٹنگ پریس۔ دہلی۔ ۱۹۷۵ء
۴۶ کمال ابوالکلام آزاد	علی جواد زیدی	اتر پردیس اردو کادمی، لکھنؤ۔ میرس آفسیٹ پریس۔ گورکھپور۔ ۱۹۸۹ء
۴۷ لسان الصدق (مولانا ابوالکلام آزاد)	عبدالقوی دسنوی	مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، دہلی۔ لبرٹی آرٹ پریس۔ ۱۹۸۸ء
۴۸ مختصر تاریخ ادب اردو	پروفیسر ڈاکٹر اعجاز حسین	کوہ نور پریس، دہلی۔ اردو کتاب گھر، دہلی۔ ۱۹۳۴ء
۴۹ مذہب، مسلمان اور سیکولرازم	ڈاکٹر اشفاق محمد خان	مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، یونین پرنٹنگ پریس، دہلی۔ ۱۹۹۴ء

نام کتاب	مصنف / مولف / مرتب	مطبع و سن اشاعت
۵۰ مسلمان اور سیکولر ہندوستان	ڈاکٹر مشیر الحق	مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، جمال پرنٹنگ پریس، دہلی۔ ۱۹۷۳ء
۵۱ مسلمان عورت (ابوالکلام آزاد)	اعتقاد حسین صدیقی	اعتقاد پبلشنگ ہاؤس، دہلی۔ ۱۹۸۷ء
۵۲ مسلم لیگ (قائد اعظم محمد علی جناح)	مولوی خدا بخش اظہر امرتسری	عالمگیر بک ڈپو۔ لاہور۔ ۱۹۴۰ء
۵۳ مضامین البلاغ (ابوالکلام آزاد)	محمود الحسن صدیقی	اعتقاد پبلشنگ ہاؤس، دہلی۔ ۱۹۸۸ء
۵۴ معترضین ابوالکلام آزاد	عبداللطیف اعظمی	لبرٹی آرٹ پریس۔ نئی دہلی۔ ۱۹۹۰ء
۵۵ مقالات ابوالکلام آزاد	ابوالکلام آزاد	ناشر۔ چمن بک ڈپو، اردو بازار، دہلی۔ سود لیتھو پریس۔ دہلی۔
۵۶ مولانا آزاد، سر سید اور علی گڑھ	محمد ضیاء الدین انصاری	انجمن ترقی اردو ہند، دہلی۔ شمر آفسیٹ پرنٹرز، دہلی۔ ۱۹۹۳ء
۵۷ مولانا آزاد (فکرو نظر کے آئینے میں)	ڈاکٹر جاوید وشت ترتیب و تزئین۔ ناشر نقوی	ہریانہ اردو اکادمی۔ پرنٹر پبلشر۔ دہلی۔ ۱۹۸۷ء
۵۸ مولانا آزاد کا قیام رانچی (احوال و آثار)	جشید قمر	مولانا آزاد اسٹڈی سرکل، رانچی۔ لبرٹی آرٹ پریس۔ دہلی۔ ۱۹۹۴ء
۵۹ مولانا آزاد کا نظریہ صحافت	جناب قطب اللہ	اتر پردیس اردو اکادمی۔ لکھنؤ۔ میرس آفسیٹ پریس۔ گورکھپور۔ ۱۹۸۸ء

نام کتاب	مصنف / مولف / مرتب	مطبع و سن اشاعت
۶۰ مولانا آزاد کی قرآنی بصیرت	مفسر قرآن۔ مولانا اخلاق حسین قاسمی	مکتبہ رحمت عالم، دہلی۔ نازیہ پریس، دہلی۔ ۱۹۸۸ء
۶۱ مولانا ابوالکلام آزاد (تحریک آزادی و یکجہتی)	خان عبدالودود خان	جے۔ کے۔ آفسیٹ پرنٹرز، دہلی۔ ناشر۔ کتاب والا، پہاڑی بھوجلہ۔ دہلی۔ ۱۹۸۲ء
۶۲ مولانا ابوالکلام آزاد (ذہن و کردار)	عبدالمغنی	انجمن ترقی اردو ہند، دہلی۔ ۱۹۸۹ء
۶۳ مولانا ابوالکلام آزاد (شخصیت اور کارنامے)	خلیق انجم	اردو اکادمی، دہلی۔ شمر آفسیٹ پرنٹرز۔ دہلی۔ ۱۹۸۶ء
۶۴ مولانا ابوالکلام آزاد (شخصیت، سیاست اور پیغام)	رشید الدین خان	ترقی اردو بیورو، دہلی۔ ۱۹۸۹ء
۶۵ مولانا ابوالکلام آزاد (فکر و فن)	ڈاکٹر ملک زادہ منظور احمد	سرفراز پریس، لکھنؤ۔ ۱۹۶۹ء
۶۶ مولانا ابوالکلام آزاد (فکر و نظر کی چند جہتیں)	ضیاء الحسن فاروقی	مکتبہ جامعہ لمیٹڈ۔ دہلی۔ لبرٹی آرٹ پریس، دہلی۔ ۱۹۹۳ء
۶۷ Moulana Azad's Contribution to Education	کے۔ جی۔ سیدین	مہاراجہ سیاجی راؤ یونیورسٹی، بڑودہ۔ سادھنا پریس۔ ۶۱-۱۹۶۰ء
۶۸ مولانا ابوالکلام آزاد کے نام ادبی خطوط و جوابات آزاد	محمد اجمل خان	یونین پرنٹنگ پریس، سنگم کتاب گھر، اردو بازار، دہلی۔ ۱۹۶۶ء
۶۹ مولانا ابوالکلام محی الدین احمد آزاد دہلوی (مختصر سوانح حیات)	عبدالقوی دستوی	بہار اردو اکادمی، سٹی پرنٹس۔ ۱۹۸۸ء

نام کتاب	مصنف / مولف / مرتب	مطبع و سن اشاعت
۷۰ وجہی سے عبدالحق تک	سید عبداللہ	دائرہ معارف اسلامیہ، پنجاب یونیورسٹی۔ ناز پبلشنگ ہاؤس، پہاڑی بھوجلہ، دہلی۔ ۱۹۶۵ء
۷۱ ہماری آزادی (مولانا ابوالکلام آزاد) مکمل متن (تیس برس بعد کی اشاعت)	مترجم شمیم حنفی	اور میٹ لونگ مین، ایس۔ ڈی آر۔ پرنٹرز، دہلی۔ ۱۹۹۱ء
۷۲ ہندوستانی مسلمان (عصری دستاویزات کے آئینے میں) علی گڑھ تحریک (۸۵۔ ۱۹۸۰ء)	قاضی مغزالدین احمد	خدا بخش اور سنٹل پبلک لابریری، پٹنہ۔ ۱۹۸۶ء
۷۳ یادگار زمانہ ہیں یہ لوگ	عبداللہ بٹ	قومی کتب خانہ، ریلوے روڈ، لاہور۔ ۱۹۶۳ء

اخبارات و رسائل

نام رسالہ	نام مدیر	ادارہ و سن اشاعت
۱ آجکل (مولانا ابوالکلام آزاد نمبر)	راج نرائن راز، خورشید اکرام	آجکل اردو پبلیکیشنز ڈویژن، پٹیالہ ہاؤس دہلی۔ جلد ۷۔ ۳۷۔ شمارہ ۳۔ نومبر ۱۹۸۸ء
۲ آواز (چندر روزہ)	ایس کے سندر، سراج احمد	آکاشوانی گروپ، سندر مارگ، نئی دہلی۔ جلد ۵۱۔ شمارہ ۲۱۔ یکم نومبر ۱۹۸۶ء
۳ الجھجھ (روزنامہ) (آزاد نمبر)	محمد عثمان فاروقی	دہلی۔ ۴، دسمبر ۱۹۵۸ء

نام رسالہ	نام مدیر	ادارہ و سن اشاعت
۴ الفرقان (ماہنامہ)	خلیل الرحمن۔ سجاد نعمانی ندوی	جلد ۶۵۔ مارچ۔ لکھنؤ۔ ۱۹۹۷ء
۵ ایوان اردو (ماہنامہ) مولانا ابوالکلام آزاد نمبر	سید شریف الحسن نقوی محمود سعیدی	اردو اکادمی، دہلی۔ دسمبر جلد ۲۰۔ شمارہ ۸۔ ۱۹۸۸ء
۶ برہان (سہ ماہی)	قاضی اطہر مبارکپوری	دہلی۔ جلد ۱۱۸۔ (جنوری تا مارچ) ۱۹۹۶ء
۷ تہذیب الاخلاق (ماہنامہ)	پروفیسر ابوالکلام قاسمی	ادارہ تہذیب الاخلاق اینڈ نشانت، علی گڑھ مسلم یونیورسٹی۔ جلد ۱۶۔ شمارہ ۱۱۔ نومبر ۱۹۹۷ء
۸ جامعہ (ماہنامہ)	ضیاء الحسن فاروقی	جمال پریس، دہلی۔ جلد ۷۶۔ شمارہ ۳۔ اپریل ۱۹۷۶ء
۹ شاہراہ (ماہنامہ)۔ مولانا ابوالکلام آزاد نمبر	محمد یوسف جامعی	دہلی۔ جلد ۱۱۔ شمارہ ۲۔ ۳ (فروری، مارچ) ۱۹۵۹ء
۱۰ فکر و نظر (سہ ماہی) (ابوالکلام آزاد نمبر)	شہریار، محمد صابر	مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ۔ خصوصی شمارہ۔ اگست ۱۹۸۹ء
۱۱ فکر و نظر (سہ ماہی)	شہریار	مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ۔ ۱۹۹۲ء
۱۲ کتاب نما (ماہنامہ)	شاہد علی خان	مکتبہ جامعہ لمیٹڈ۔ دہلی۔ جلد ۲۹۔ شمارہ ۹۔ ستمبر ۱۹۸۹ء
۱۳ گلبن (دو ماہی)	شریا ہاشمی، ظفر ہاشمی	نشاط آفٹ پریس، ٹانڈہ، فیض آباد۔ پروپرائٹر پرنٹ، احمد آباد، شاہ عالم ہاؤسنگ سوسائٹی، احمد آباد۔ جلد ۳۔ شمارہ ۲۔ (مارچ۔ اپریل) ۱۹۹۰ء

نام رسالہ	نام مدیر	ادارہ و سن اشاعت
۱۴ معارف (مجلس دارالمصنفین کا ماہوار علمی رسالہ)	ضیاء الدین اصلاحی	دفتر دارالمصنفین، اعظم گڑھ۔ جلد ۱۴ - اپریل ۱۹۹۱ء
۱۵ نقوش (آپ بیتی نمبر)	محمد طفیل	ادارہ فروغ اردو۔ انارکلی روڈ، لاہور۔ جون ۱۹۶۳ء
۱۶ ہماری زبان (ہفت روزہ)	خلیق انجم	انجمن ترقی اردو ہند۔ نئی دہلی۔ شمر آفسیٹ پرنٹنگ پریس۔ جلد ۵۷ - شمارہ ۳۱ ۱۵ اگست ۱۹۹۸ء